

מסורת הש"ס

- (א) לעיל טו. פסחים ו'.
- (ב) פסחים ד'. כ"מ קא;
- (ג) ופלה ג' וט"ז; (ד) גיטין
- (ה) ו' נ"ח מוס' ימנות
- מז: ד"ה סמס וכו' מה
- שנינו בקושטא; (ו) לעיל
- ד"ה א' (ז) ונלס מנייה רש"ש;
- (ח) דברים ו' (ט) וינמא
- י"א; (י) איכא איסורא
- דבשכרין כ"ל ונ"ס;
- (כ) נ"ח מוספות כ"ב פא.
- ד"ה הוה כ"י חמשת;
- (ל) נ"ח מוס' מנח' יח: ד"ה
- מנין; (מ) ונ"ח מוספות
- גיטין ט'. ד"ה כ"ב;
- (נ) ונ"ס: פסחא;

תורה אור השלם

1. ולא תביא תועבה אל
- ביתך ודוית חרם במוח
- שקץ תשקצו ותעב
- תעבדו כי חרם הוא:
- דברים ו ז
2. לא תקלל חרש ולפני
- עור לא תתן מבשל
- וחראת פאולד'ר אני
- ידידך: ויקרא יד יד

גיליון הש"ס

- גב' א"ש הלכה ב"ר יוסי.
- ע"י לעיל דף ו' פ"א מוס'
- ד"ה פסיעת:

הגהות הב"ח

- (א) תוספות ד"ה הא
- אמר וכו' הלא בשכירות
- גופא אע"ג דליכא מרמי
- דבשכרין ליכא משום
- חניית קרקע מ"ב שם
- הפקע' ממעשר: (ב) שם
- ד"ה קסבר וכו' מ"מ איכא
- למיתר: כ"ב וכו' מוס'
- בקיודשין דף ט' ע"ב ד"ה
- והא ונ"ח מוס' ממת
- דכ"ה ע"ב:

מוסף רש"י

- לא לבית דירה אמר.
- אף במקום שממנו
- להשכיר לא לבית דירה
- המיוז אלא להעמיד בו
- בשמות ועיס ולא שדור
- הוא כה (פסחים ו' וכו')
- לעיל טו. מוזהר חובת
- הדר הוא. דרשין
- (מנחות ד'). ביתך, דך
- ביאתך, למי שנכנס ויזא
- לה, זה שדור כה (ב"מ קא)
- לפי שהיא משמרתו (פסחים
- ד'). גזרה לגזרה. הא
- לדמיון כבול הש"ס שצ"ח
- נחנין גזרה לגזרה. המה
- קרא נפקא ושמרת את
- משמרתך, עשו משמרת
- כלומר גזרה למשמרת
- למורתי, ולא משמרת
- למשמרת, שלא יעשו גזרה
- לגזרה (ביצה ב'). כיבוש
- יחיד. דדוק, שלא היו כל
- ישראל ציחד בדרך שהיו
- כבשו יהושע שהיו טלס
- וכבשו לגורן כל ישראל
- קודם חלוקה, אבל דוד לא
- כשם אלא לגורו (גיטין ח.).

משכירין להם כמים. ולא גזרינן אטו מכירה דאי נמי אמי לדי מכירה לא עבר דאורייתא דמי כתיב לא תמן להם חן וחנויה" בא"י כתיב דחשיבא חנייתה ומיהו מכירה לכתמילה לא דגזרינן משום מכירה דאך ישראל: אבל לא וואס לארץ. דמרחק וליכא למיגזר מכירה דהם אטו מכירה דא"י: מוכרין כמים ומשכירין שדות. אבל מכירה שדות לא כיון דאיכא תרמי גזרינן: טעמא דרבי יוסי מפרש בגמ' אף במקום שאמרו להשכיר כמים לא לבית דירה אמרו אלא לאשתמושי כזה בלתי ומינא: מפני שנקראם על שמו. והרואה שמחממין בשבת אומר שהכלים שזוחין של ישראל הן: גב' חוצה דר. הוא. ולא חוצה גב' הלך ליכא אפקעתא דכתיב ביתך דרך ביאתך א' אלמא למי שנכנס ויזא לתוכה אזרח רחמנא: היא גופא גזירה. שכירות אטו מכירה: והא שכירות שדות דסוריא דגזירה לגזירה היא. דקס"ד משום שכירות דא"י

איתסר: שמים כיבוש. ובמכירה דסוריא איכא איסורא צין כמים צין שדות הלכך שכירות שדות דסוריא לאו גזירה היא משום שכירות דא"י אלא משום מכירות שדות דלאו גזירה היא אלא איסורא דאורייתא ומיהו לא אחמור כה רבנן למיגזר מכירות דנמים אטו מכירה: אבל שדות דאיכא תרמי גזרו. שכירות אטו מכירה: ובחול"ל כו' שדות דא"י כזה פרסי גזרו כזה רבנן. דמשכירין ולא מוכרין משום מכירה דא"י: רבי יוסי אומר בא"י משכירין להם כמים. ולא גזרינן אטו מכירה: אבל שדות דאיכא במכירתן תרמי לאיסור גזרינן שכירות אטו מכירה: ה"ג קסבר כיבוש יחיד לאו שמים כיבוש. הלכך ליכא איסורא במכירת כמים: שדות דא"י כזה פרסי גזרו כזה רבנן. מכירתן דסוריא אטו מכירה דא"י: וניחוש דלמא אויל האי ישראל. דשית ליה לזבויי לחד עובד כוכבים ומזבין להאי יחיד: ואויל. האי עובד כוכבים ומזבין לה לתרמי פלגי לתרי ומעבד השלישית לעצמו ואיכא שכונה: מפקדינן גרסינן: אלפני דלפני כו'. כלומר לכולי האי לא חיישינן: וסתמא

ובזבין לה לתרי א"י אמר אב"י אלפני מפקדינן אלפני דלפני לא מפקדינן: אף במקום שאמרו להשכיר: מכלל דאיכא דוכתא דלא מוגרי

אמאי לא חשיב הא מילתא דהכא דבמכירת כמים ושכירות שדות שוות לא"י ובשכירות כמים פליג התם דקאמר עפרה טמא כחול"ל והרואה ליכנס לה בטהרה יכנס בא"י ואומר ר"י דתני ושייר ואלע"ג דנחית תנא למניינא (ב) מ"מ איכא למימר תנא ושייר דאשכחנא בהרבה מקומות: ב"ב יחיד. פ"ה שלא היה שם אורים ותומים וששים רבוא ויותר נראה כמו שפירש הר"ר יצחק מהרש"ט דכל מה שכנס יחיד כגון יחיד צן מנשה אינו א"י אבל קשיא דאי מא"י הוא אין זה קרוי כיבוש יחיד ואם מחול"ל הוא אפי' היו שם ששים רבוא קרוי כיבוש יחיד לכך נראה כל שאין לו רשות לכנס נקרא חול"ל דכל זמן שלא כנס כל א"י לא היה לו רשות לכנס חוזה לארץ והכי איתא בספרי פרשת עקב כשכנס דוד ארס נהרים וארס נזבה אמר לו הקב"ה סמוך לפלטיין שכן לא כנסת ואתה הולך ומכנס חוזה לארץ שנאמר ואת היצוסי יושב ירושלים וגו' ט: אלפני דלפני דא מפקדינן. האי סימנא בעלמא הוא כלומר לכולי האי לא חיישינן א"י כיון דאיסור שכונה שלא יצא היקף לישראל קרי ליה מכשול לפני עור: אף במקום שאמרו להשכיר דא לבית דירה אמרו וכו'. יש לפקפק על מה היה סומכים צין אדם למכור ולהשכיר כמים לעובדי כוכבים ואף לבית דירה ויש רואים להציא ראי' להמיר מדמניה במוספתא (פ"ג) כלן וכלן לא ישכיר אדם ביתו לעובד כוכבים מפני שידוע שמכנים לתוכה עובד כוכבים אפי' הם אריות ואזירות ופונדקאות אע"פ שידוע שמכנים לתוכו עובד כוכבים משמע הטעם משום שמחלק צין מקום שמכנים עובד כוכבים בקציעות צין שאינו מכנים וזההך שאומר אינו מכנים עובד כוכבים בקציעות שרי ולפי זה צעת ש' שהעובדי כוכבים שציינו אינם מכניסין לבתיהם עובד כוכבים בקציעות אלא כשיש שם מת או שנוטה למות וגם אותה שעה אינן עובדין אותם מותר אכן משא אין ראייה גמורה כי יש לתלות טעם היתר דאריות ואזירות דשמה לא אסרה התורה אלא בצית העשויה לדירה דכתיב לא תצא תועבה אל ביתך ולשם אפילו דרך עראי אסור אבל אותם כמים שאינם עושים לדירה לא אסרה תורה ולהכי שרי אריות ואזירות ורבינו חיים כהן היה מציא ראייה להמיר מדגריסין בירושלמי אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו אף במקום שנהגו למכור מוכר אף לבית דירה ומשכיר אף לבית דירה ויהי נראה לה הטעם דבחון לארץ לא מיקרי ביתך אלא בצרך וקשו זה טעם חדא כי אין נראה לר"י שגרע ישראל בחון לארץ מעובד כוכבים דלפילו למד"ד קנין לעובד כוכבים בצרך ישראל בחוזה לארץ מיהא יש לו קנין ועוד קשה לרבי יהודה דגבי מוזהר דכתיב ביתך הכי נמי תימא דמי שיש לו בית בחוזה לארץ

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה בא.

הא אמר רב משרשיא מוזהר חובת הדר היא. פירוש וא"כ אין לגזור כזה שכירות אטו מכירה דמכירה לא מפקע לה ממוחה אבל בשדות במכירה מפקע להו ממעשר ויש מפרשים דאמאי אפי' למד"ד אין קנין לעובד כוכבים בא"י להפקיע מיד מעשר בסוף השולח (גיטין דף מז. ושם ד"ה

אמר) דמ"מ חשונה הפקעה מה שהיא עמה צד עובד כוכבים והוא זורעה שאינו מפרש ממנה מעשר נמלא שאין מקיימין כזה השדה מזה המלייה כה אבל בית אין כאן הפקעה מפני שאין הבית עצמו חייב כיון שאין ישראל דר בתוכו ולא נהירא דא"י מאי קאמר בסמוך לרבי יוסי שדה דאית ביה תרמי גזרו רבנן שכירות אטו מכירה הלא בשכירות גופא (א) איכא תרמי דבשכירות גופיה איכא הפקעה ממעשר שלא יעשר העובד כוכבים מאותה תבואה ועוד קשיא דלשון הפקעה משמע שמפקיע החיוב לגמרי מן הקרקע וכלן אין הפקעה גמורה כיון דאין קנין שהרי גם עתה שהוא צד העובד כוכבים אס' יזרע כה ישראל דאמאי (ב) כמ"ד יש קנין נראה לפרש דאמאי (ב) כמ"ד יש קנין וכשמוכרה לעובד כוכבים הוא מפקיעה ממנו ממעשר שאפילו יזרע ישראל לא יתחייב דמעשר אבל בית דאי אינו מפקיע מן המוזהר דלפי לא ימכרו לעובד כוכבים אלא שלא יזרע כו' ישראל אין כאן חיוב מוזהר מן המורה דאפילו אס' שכיב ישראל אחר ודר בתוכה דהכי קיימא לן דהא אמרינן פרק התכלת (מנחות דף מז. ושם ד"ה טלית) השוכר בית בחול"ל כל ל' יום פטורה מן המוזהר מכאן ואילך חייבת בא"י חייבת מיד מכל מקום אין חיוב זה מן המורה דמדאורייתא פטורה לעולם כדכתיב ביתך ולא של אחרים ואף על גב דדרשין ביתך ביאתך להניחה צימין דרך ציאה מ"מ מרי ביתך כתיבי אצל רבנן הוא דמייבשוה לאחר ל' יום מפני שהיא נראית כשלו מיד דהוה אטלית שאולה דכל ל' יום פטורה מן הצינא וה"ה לעולם מן המורה משום דכתיב כסותך ולא של אחרים ורבנן הוא דגזרו לאחר ל' יום מפני שנראית כשלו:

קסבר כיבוש יחיד שמים כיבוש. הקשה הר"ר אלחנן דבפ"ק דגיטין (דף ט. ושם) היכא דקמינן ג' דריס שוות קוריא לארץ ישראל ועבדש דצריס לחול"ל

אמאי לא חשיב הא מילתא דהכא דבמכירת כמים ושכירות שדות שוות לא"י ובשכירות כמים פליג התם דקאמר עפרה טמא כחול"ל והרואה ליכנס לה בטהרה יכנס בא"י ואומר ר"י דתני ושייר ואלע"ג דנחית תנא למניינא (ב) מ"מ איכא למימר תנא ושייר דאשכחנא בהרבה מקומות: ב"ב יחיד. פ"ה שלא היה שם אורים ותומים וששים רבוא ויותר נראה כמו שפירש הר"ר יצחק מהרש"ט דכל מה שכנס יחיד כגון יחיד צן מנשה אינו א"י אבל קשיא דאי מא"י הוא אין זה קרוי כיבוש יחיד ואם מחול"ל הוא אפי' היו שם ששים רבוא קרוי כיבוש יחיד לכך נראה כל שאין לו רשות לכנס נקרא חול"ל דכל זמן שלא כנס כל א"י לא היה לו רשות לכנס חוזה לארץ והכי איתא בספרי פרשת עקב כשכנס דוד ארס נהרים וארס נזבה אמר לו הקב"ה סמוך לפלטיין שכן לא כנסת ואתה הולך ומכנס חוזה לארץ שנאמר ואת היצוסי יושב ירושלים וגו' ט: אלפני דלפני דא מפקדינן. האי סימנא בעלמא הוא כלומר לכולי האי לא חיישינן א"י כיון דאיסור שכונה שלא יצא היקף לישראל קרי ליה מכשול לפני עור: אף במקום שאמרו להשכיר דא לבית דירה אמרו וכו'. יש לפקפק על מה היה סומכים צין אדם למכור ולהשכיר כמים לעובדי כוכבים ואף לבית דירה ויש רואים להציא ראי' להמיר מדמניה במוספתא (פ"ג) כלן וכלן לא ישכיר אדם ביתו לעובד כוכבים מפני שידוע שמכנים לתוכה עובד כוכבים אפי' הם אריות ואזירות ופונדקאות אע"פ שידוע שמכנים לתוכו עובד כוכבים משמע הטעם משום שמחלק צין מקום שמכנים עובד כוכבים בקציעות צין שאינו מכנים וזההך שאומר אינו מכנים עובד כוכבים בקציעות שרי ולפי זה צעת ש' שהעובדי כוכבים שציינו אינם מכניסין לבתיהם עובד כוכבים בקציעות אלא כשיש שם מת או שנוטה למות וגם אותה שעה אינן עובדין אותם מותר אכן משא אין ראייה גמורה כי יש לתלות טעם היתר דאריות ואזירות דשמה לא אסרה התורה אלא בצית העשויה לדירה דכתיב לא תצא תועבה אל ביתך ולשם אפילו דרך עראי אסור אבל אותם כמים שאינם עושים לדירה לא אסרה תורה ולהכי שרי אריות ואזירות ורבינו חיים כהן היה מציא ראייה להמיר מדגריסין בירושלמי אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו אף במקום שנהגו למכור מוכר אף לבית דירה ומשכיר אף לבית דירה ויהי נראה לה הטעם דבחון לארץ לא מיקרי ביתך אלא בצרך וקשו זה טעם חדא כי אין נראה לר"י שגרע ישראל בחון לארץ מעובד כוכבים דלפילו למד"ד קנין לעובד כוכבים בצרך ישראל בחוזה לארץ מיהא יש לו קנין ועוד קשה לרבי יהודה דגבי מוזהר דכתיב ביתך הכי נמי תימא דמי שיש לו בית בחוזה לארץ

עין משפט
נר מצוה

קו א מ"י פ"י מהלכות
עבודת כוכבים ה"ב
סמך לאון מה מוש"ע י"ד
סיומן קנא סעף ח:
קו ב מ"י שם הלכה ד
טור ש"ע שם סעף
י"ב:

קח ג מ"י פרק ה' מהל'
מוחה הל"א סמך
עשין כג טור ש"ע י"ד
סיומן רלא סעף ב:
קח ד מ"י פ"א מהל'
תרומות הל"ב
וע"ש:

קו ה ו ד מ"י פ"י מהל'
עבודת כוכבים הל"ג
סמך לאון מה טור ש"ע
י"ד ס' קנא סעף ט:

רבינו חננאל

גזיר לומר שדות: [גמ']
גזיר שכיבות אטו מכירה
ואמרי' מאי עילתה
שדות מן הבתים אילימא
משום דאית בשדות תרמי
איסורי חזא דיהבת להו
חנייה בקרקע וחדא דקא
מפקעת להו מן המעשר
בתים נמי הא איכא
[חנייה] בקרקע ופקיעת
מוזהר ופרקי' מוזהר חובת
הדר הוא. בסוריא
משכירין בתים לעובדי
כוכבים אבל לא שדות
אוקימנא קסבר כיבוש
יחיד שמים כיבוש אע"ג
דדוד הוא דבכשניוהו ארץ
ישראל היא שדות דאית
בהו [תרין] איסורי כדאמרן
גזיר שכיבות אטו מכירה
בתים דלית בהו אלא
משום חנייה בקרקע כלבד
לא גזרו שכיבות אטו
מכירה. בחוצה לארץ
מוכרין בתים כו' ר' יוסי
אומר אף בארץ ישראל
משכירין להם בתים
ובסוריא מוכרין להם בתים
ומשכירין שדות ובחוצה
לארץ מוכרין אלו ואלו
לר' יוסי שדות בא"י דאית
בהו תרתי גזרי רבנן
שכירות אטו מכירה בתים
לא גזרו בהו בשכירות
בסוריא קסבר ר' יוסי
כיבוש יחיד לאו שמים
כיבוש ואינו א"י מכירת
בתים דליכא אלא חזא
ושכירות שדות אע"ג
דאיכא תרתי לא גזרו רבנן
ולא גזרו אלא מכירת
שדות בסוריא כלבד:
ובחול"ל מוכרין להן אלו
ואלו אמר רב יהודה אמר
שמואל הלכה כר' יוסי
ובלבד שלא יעשו שכונה.
תנא אין שכונה פחותה
מג' בני אדם וניהוש דלמא
האי דובנת ליה אויל
ומוכין לאחרים והוה להו
שכונה ופרקי' לפני עור
לא תתן מבכשול מפקדינן
לפני דלפני לא מפקדינן:
[פ"ס קא] אף במקום
למשכיר